

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

DOI 10.32782/2786-9156.108.4.9-20

УДК 340(477):[341.17:061.1ЄС]

Расторгуєва Н.О., аспірантка відділу організації освітньо-наукової підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Харків, Україна)
e-mail: natalina.r@i.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1234-2767>

СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ВІДПОВІДАЛЬНИХ ЗА РЕАЛІЗАЦІЮ ІНТЕГРАЦІЇ ACQUIS COMMUNAUTAIRE В УКРАЇНІ

У статті детально розглянуто сучасний стан процесу адаптації законодавства України до стандартів Європейського Союзу, підкреслюючи важливість цього процесу для інтеграції країни у європейське правове поле. Автор акцентує увагу на тому, що недостатня компетенція державних органів, які займаються правовою гармонізацією, суттєво гальмує прогрес у цій сфері. Відсутність чіткого стратегічного бачення, що включає довгострокові плани і цілі, призводить до хаосу в реалізації реформ. Також у статті зазначено, що існують серйозні проблеми у взаємодії між різними органами публічної влади, які не завжди можуть ефективно співпрацювати для досягнення спільних цілей. Ця відсутність координації ще більше ускладнює процес імплементації законодавчих норм ЄС, які потребують комплексного підходу. Брак ресурсів також відіграє негативну роль, оскільки без достатнього фінансування та експертної підтримки реалізація *acquis* ЄС стає практично неможливою.

Не досліджено питання ефективності залучення наукових експертів та міжнародних консультантів у процес адаптації законодавства. Також не розглянуто детально вплив зовнішньополітичних факторів та обмежень на гармонізацію законодавства. Інша важлива недосліджена тема – це аналіз ролі місцевого самоврядування в адаптації законодавства до європейських норм.

У дослідженні використовується ретроспективний аналіз розвитку інституціонального механізму, починаючи з проголошення незалежності України. Теоретичною основою слугують концепції публічного управління, децентралізації та європейської інтеграції. Методи порівняльного аналізу допомагають оцінити відмінності в адаптації законодавства на різних етапах розвитку держави.

Головним результатом дослідження є виявлення основних проблем функціонування інституційного механізму адаптації законодавства України до *acquis* ЄС. Відзначено, що ключові проблеми стосуються координації між різними органами влади, недостатньої ресурсної бази та відсутності чітких стратегічних орієнтирів. Ретроспективний аналіз показав еволюцію інституційної підтримки з різними ступенями децентралізації.

Рекомендовано вдосконалити механізми координації між центральними та місцевими органами влади, а також активніше залучати зовнішніх експертів. Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі ефективності нових інституційних ініціатив, таких як євроінтеграційні проекти на місцевому рівні. Також актуальним залишається питання оптимізації ресурсного забезпечення імплементації європейських норм.

Ключові слова: законодавство, євроінтеграція, *acquis communautaire*, гармонізація законодавства, інституційний механізм, нормативно-правовий акт, Європейський Союз.

Постановка проблеми. Процес інтеграції України до Європейського Союзу вимагає не лише адаптації національного законодавства до *acquis communautaire*, що являє собою сукупність правових норм і стандартів ЄС, але й створення ефективного інституційного механізму, який забезпечить безперербійне виконання цього завдання. Успіх

адаптації значною мірою залежить від функціонування системи державних органів, що відповідають за реалізацію євроінтеграційних ініціатив. Проте сьогодні існує низка викликів, які заважають ефективній координації між цими органами, зокрема недостатня інституційна спроможність, недофінансування, відсутність належної вертикальної та горизонтальної координації, а також відсутність комплексного підходу до правових реформ.

Крім того, недостатня компетенція та взаємодія органів публічної влади, відсутність чіткого стратегічного бачення євроінтеграційного процесу, а також брак ресурсів для імплементації *acquis communautaire* призводять до сповільнення у правовій гармонізації. Це створює значні перешкоди на шляху до ефективної імплементації європейських норм і може ускладнити інтеграцію України до ЄС.

Таким чином, виникає нагальна потреба в детальному науковому аналізі функціонування цієї системи задля виявлення її недоліків, усунення прогалин та розроблення конкретних пропозицій щодо покращення інституційного механізму адаптації законодавства. Це має включати підвищення інституційної спроможності органів, чіткий розподіл повноважень та створення ефективної системи контролю за виконанням євроінтеграційних завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальну характеристику поняття “*acquis communautaire*” та його змісту досліджували такі науковці, як Ю. Гаряча, І. Гоша, С. Грищак, В. Денисов, І. Кияниця, Т. Коломoeць, С. Комаров, В. Копейченко, Е. Шишкіна. Вони зосереджували увагу на різних аспектах адаптації національного законодавства до норм Європейського Союзу, розглядаючи інституційні та правові основи, а також етапи інтеграції *acquis communautaire* у національні правові системи. Окремі аспекти зазначеної проблеми були розглянуті у працях правників і фахівців у галузі державного управління, таких як Т. Білозерська, А. Круглашов, Н. Пархоменко, І. Яковюк. У дослідженнях вони аналізували питання адаптації національного законодавства до європейських стандартів, акцентуючи увагу на ролі державного управління в цьому процесі та на викликах, пов’язаних з його імплементацією.

Сучасні аспекти гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу досліджувала М. Задніпряна-Корінна. У своїх роботах вона аналізувала ключові тенденції та проблеми, пов’язані з процесом гармонізації, акцентуючи увагу на правових, інституційних та соціальних викликах, які постають перед Україною на шляху інтеграції до європейського правового простору [1]. Дослідження, присвячені адаптації національного законодавства у конкретних галузях, здійснювали такі науковці, як Н. Бірюкова, Т. Коломoeць, О. Шостко. Вони аналізували процес гармонізації законодавства України з *acquis communautaire* в різних сферах, досліджуючи специфіку правового регулювання та адаптаційних механізмів у відповідних галузях.

Загальній характеристиці Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу як важливого комплексу взаємопов’язаних завдань України на шляху зміни вітчизняного законодавства відповідно до *acquis communautaire* присвячено дослідження П. Рудика [2]. Автор акцентує увагу на тому, що нове законодавство України не лише було, але й залишається одним з ключових елементів у процесі інтеграції країни до Європейського Союзу. Його формування і подальший розвиток мають стратегічне значення, оскільки законодавство повинно бути гармонізованим з правовою системою ЄС – *acquis communautaire*. Це означає, що Україна повинна запровадити стандарти і норми, які відповідають європейським правовим актам і принципам.

Аналізу інституційних основ адаптації національного законодавства до *acquis communautaire* присвячено праці О. Проневича та Л. Малюги. У дослідженні

О. Проневич зосередив увагу на ретроспективному огляді розвитку інституційного механізму адаптації законодавства за останні два десятиліття, оцінюванні інституційної спроможності основних учасників цього процесу, а також розробленні пропозицій щодо шляхів модернізації наявної моделі адаптації українського законодавства до норм Європейського Союзу [3]. Л. Малюга здійснила аналіз інституційних основ адаптації соціального законодавства України до *acquis communautaire*; розкрила ключові положення співпраці між Україною та Європейським Союзом у сфері соціального законодавства, а також визначила особливості процесу адаптації національного соціального законодавства на різних етапах розвитку України з моменту здобуття нею незалежності [4].

Велика кількість напрацювань підкреслює значну актуальність цієї проблематики, а також свідчить про наявність дискусійних аспектів, пов'язаних з функціонуванням інституційного механізму адаптації законодавства. Крім того, дослідження системи органів, відповідальних за інтеграцію *acquis communautaire* в Україні, вказує на відсутність комплексного уявлення про сучасний стан інституційного забезпечення адаптації законодавства України до *acquis communautaire*.

Формулювання цілей. Метою статті є визначення системи органів, відповідальних за реалізацію інтеграції *acquis communautaire* в Україні, щодо забезпечення виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та з'ясування особливостей їх функціонування.

Виклад основного матеріалу. Перспективи вступу до Європейського Союзу значною мірою впливали на соціально-економічний розвиток країн Центральної та Східної Європи, в тому числі України. Одним з ключових аспектів цього процесу було створення державних інституцій, відповідальних за адаптацію українського законодавства до норм Європейського Союзу. Основними завданнями інституційного розвитку були забезпечення європеїзації системи державних органів України та гармонізація правової бази.

Європейське законодавство загалом не встановлює чітких адміністративних заходів чи інституцій, які мають бути впроваджені країною-кандидатом для реалізації правової бази Співтовариства, залишаючи кожній країні право самостійно визначати та застосовувати їх відповідно до своїх потреб. *Acquis communautaire* стосується функціональних аспектів, але не регулює інституційні та адміністративні рішення для його впровадження. Країни-члени ЄС вибирали різні підходи до імплементації *acquis communautaire*.

На думку Р. Петрова, важливою основою для адаптації законодавства України до *acquis communautaire* є збереження цілісності інституційного механізму європейської інтеграції України. Цей механізм має ґрунтуватися на Конституції та охоплювати всі аспекти політики й процесів європейської інтеграції, враховуючи їхні специфічні особливості. Він повинен бути невід'ємною частиною державної системи України. Тому важливо встановити принципи, окреслити повноваження та завдання державних органів, залишаючи за ними свободу вибору методів та інструментів для їх реалізації. Важливо також розуміти, що навіть найретельніше прописані правила не забезпечують автоматичної ефективності: велике значення мають практика, прозорість і загальна культура [5, с. 14].

Європейські країни стикалися із серйозними викликами в забезпеченні інституційної підтримки процесу гармонізації законодавства та європеїзації загалом. Важливо підготуватися до вступу, провести ефективні переговори та ухвалити рішення щодо політики ЄС. У цьому контексті можна виділити три основні інституційні рівні: політичне керівництво, координація підготовки до вступу та переговорні делегації.

Аналіз національного законодавства дає підстави сформулювати декілька висновків щодо імплементації *acquis communautaire* в Україні. По-перше, в організаційному забезпеченні процесу адаптації законодавства України до норм Європейського Союзу державні інституції (органи державної влади) виконують функції суб'єктів, відповідальних за здійснення та забезпечення цього процесу. Роль кожної інституції визначається їхніми загальними та спеціальними повноваженнями. Загальні повноваження охоплюють широку компетенцію майже кожного органу державної влади у сфері адаптації українського законодавства до *acquis* ЄС. Так, загальним повноваженням Верховної Ради України у процесі адаптації законодавства є прийняття законів (п. 3 ч. 1 ст. 85 Конституції України), що становить основу її законотворчої діяльності. Виконання цього та інших повноважень робить можливим сам процес адаптації українського законодавства до норм Європейського Союзу. Наприклад, участь Президента України у забезпеченні адаптації українського законодавства до норм Європейського Союзу, як правило, організаційна та значною мірою впливає з його конституційного статусу як гаранта реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України у Європейському Союзі. Хоча функція гаранта є радше теоретичною конструкцією, на практиці вона реалізується через контрольні, установчі, кадрові та регулятивні функції Президента. Основний вплив цих функцій спрямований на органи виконавчої влади, і через них Президент забезпечує дотримання Конституції України, захист прав і свобод громадян, а також збереження суверенітету, незалежності та територіальної цілісності держави. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади також фактично виконують важливу роль у процесі адаптації законодавства до норм Європейського Союзу. Вони відповідають за адаптацію нормативних актів у своїх сферах компетенції, розробляючи проекти нормативно-правових актів, а також проводять організаційні, інформаційні, аналітичні та консультаційні заходи. Завдяки цим функціям центральні органи виконавчої влади є невід'ємною частиною інституційного механізму, що забезпечує процес адаптації законодавства до норм Європейського Союзу.

Своєю чергою, спеціальні повноваження стосуються конкретних органів державної влади щодо забезпечення виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [6]. Саме визначенню системи органів державної влади, що мають спеціальні повноваження у сфері адаптації українського законодавства до *acquis* ЄС, присвячено це дослідження.

По-друге, головні відмінності між системами інституційної підтримки полягали в різних ступенях функціональної децентралізації – вертикальної та горизонтальної координації між установами, що забезпечують адаптацію національного законодавства до *acquis communautaire*. Вертикальна координація відображає рівень залучення різних ієрархічних інституцій (міністерств, департаментів, агентств) до підготовки до вступу. Горизонтальна координація визначалась здатністю інституцій одного рівня, наприклад міністерств, взаємодіяти.

Період від проголошення незалежності України у 1991 році до прийняття Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу у 2004 році був тривалим. Протягом цього часу Україна, за підтримки Євросоюзу, провела значну роботу зі створення адаптаційного інституційного (інституціонального) механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, під яким, як правило, розуміють систему органів, процедур і правил, які забезпечують гармонізацію національних нормативно-правових актів з правом ЄС (*acquis communautaire*). Цей механізм включає координацію між органами державної влади, розроблення та експертизу законопроектів, внесення змін до законодавства та

моніторинг їх відповідності стандартам ЄС. Слід констатувати, що цей шлях супроводжувався переходом від горизонтальної до вертикальної координації між органами влади, відповідальними за реалізацію інтеграції *acquis communautaire* в Україні.

Запровадження горизонтальної координації між органами виконавчої влади, відповідальними за реалізацію інтеграції *acquis communautaire* в Україні, за якої відповідальність за адаптацію законодавства покладається на галузеві міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, відбулося з прийняттям Постанови Кабінету Міністрів України «Про запровадження механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [7]. Міністерство юстиції України (далі – Мін'юст) було наділено повноваженнями координувати діяльність міністерств та інших центральних органів виконавчої влади задля адаптації національного законодавства до норм Європейського Союзу. Також при Мін'юсті було створено Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (нині ліквідовано) [8], яка б займалась питаннями узгодження законодавства України з вимогами ЄС. У 1999 році при Мін'юсті утворено Центр перекладів актів європейського права [9].

З часом стало зрозуміло, що функціонування горизонтальної координації між органами виконавчої влади, відповідальними за реалізацію інтеграції *acquis communautaire* в Україні, не дало змоги досягти очікуваного прискорення адаптації законодавства через відсутність чіткого стратегічного бачення цілей, пріоритетів та перспектив цього процесу.

Тому з 2000 року в Україні запроваджується така інституційна адаптаційна модель, як вертикальна координація між органами державної влади, відповідальними за реалізацію інтеграції *acquis communautaire* в Україні, в межах якої відповідальність за адаптацію законодавства покладається не лише на галузеві міністерства, але й на інші центральні органи виконавчої влади та інститут Президента України, згодом – Верховну Раду України.

Так, у 2000 році засновано Національну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС як консультативно-дорадчий орган при Президентові України (нині ліквідовано) [10], створено Центр порівняльного права при Міністерстві юстиції України (нині ліквідовано) [11], у 2001 році задля забезпечення активного розвитку процесу інтеграції України в європейський та євроатлантичний простір, а також для координації діяльності та заходів, що здійснюються органами виконавчої влади у цій сфері, запроваджено інститут Уповноваженого України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції (нині ліквідовано) [12], у 2002 році створено Державну раду з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, яку очолював Президент України (нині ліквідовано) [13], у 2003 році на базі двох органів – Центру порівняльного права та Центру перекладів актів європейського права – створено Центр європейського та порівняльного права [14], у 2004 році на базі Центру європейського та порівняльного права при Мін'юсті було створено Державний департамент з питань адаптації законодавства як урядовий орган державного управління у складі Мін'юсту (нині ліквідовано) [15]).

У 2004 році у зв'язку з низкою факторів, що стримували процес інтеграції *acquis communautaire* в Україні, зокрема недостатнім фінансуванням, нечітким розмежуванням компетенції між спеціалізованими інституціями, виникла об'єктивна потреба у перегляді підходів до організації адаптації українського законодавства до *acquis communautaire* та вдосконаленні відповідного інституційного механізму. Першим кроком у цьому напрямі було прийняття Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»

(далі – Програма) [6], яким на законодавчому рівні регламентовано повноваження у сфері адаптації українського законодавства до *acquis communautaire* Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, Мін'юсту як уповноваженому центральному органу виконавчої влади та Координаційній раді з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, що формує єдині підходи до провадження діяльності з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [16].

Слід констатувати, що, відповідно до Указу Президента України «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України», до 2016 року Мін'юст дійсно був спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [17]; вживав заходів щодо забезпечення реалізації політики у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, зокрема координував роботу з виконання Програми; здійснював моніторинг виконання Програми разом з Комітетом Верховної Ради України з питань Європейської інтеграції; забезпечував переклад актів *acquis communautaire* українською мовою, аналітичне, науково-експертне, методологічне та інформаційне забезпечення виконання Програми, підготовку глосарію термінів *acquis communautaire* [6]. Сьогодні, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України», Мін'юст не має повноважень центрального органу виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

У дослідженні С. Грищак та Т. Коломоець звертають увагу на сприяння адаптації інформаційного законодавства до законодавства ЄС не лише державних органів, але й громадських організації, як-от Центр політико-правових реформ, Український незалежний центр політичних досліджень, Лабораторія законодавчих ініціатив, шляхом виконання таких напрямів діяльності, які сприяють оновленню вітчизняного законодавства, орієнтуючи його на міжнародні стандарти [18, с. 106].

Аналіз чинного законодавства дає змогу дійти висновку, що сьогодні функціонує вертикальна координація між державними органами, відповідальними за забезпечення реалізації Програми, систему яких можна представити таким чином.

Так, Верховна Рада України на забезпечення виконання Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу (далі – Програма) в межах своєї компетенції розглядає законопроекти, розроблені для реалізації Програми; щорічно заслуховує звіт про виконання Програми; проводить експертизу законопроектів на відповідність *acquis communautaire* на всіх етапах їх розгляду; забезпечує відповідність актів Верховної Ради України зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції, праву Європейського Союзу (*acquis* ЄС). У складі Верховної Ради України IX скликання 18 грудня 2020 року створено Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу [19; 20], до повноважень якого належать, зокрема, адаптація українського законодавства до *acquis* ЄС, забезпечення його відповідності зобов'язанням України у рамках Ради Європи (РЄ). У складі Комітету з питань інтеграції України до Європейського Союзу діє підкомітет з питань наближення законодавства України до законодавства ЄС.

У Плані законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік [21] в окремому розділі представлено перелік питань, що потребують законодавчого врегулювання для адаптації українського законодавства до положень права Європейського Союзу (*acquis* ЄС). Ці законодавчі ініціативи спрямовані на виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та наближення країни до стандартів і вимог ЄС, що є важливим кроком на шляху до членства в Європейському Союзі.

Органи виконавчої влади є ключовими структурними елементами інституційного механізму адаптації законодавства України до *acquis* ЄС. Вони відіграють ключову роль у розробленні, впровадженні та моніторингу процесу гармонізації національного законодавства з правовими нормами Європейського Союзу. Серед органів виконавчої влади, які залучені до цього процесу, можна виділити лише Кабінет Міністрів України, що здійснює спрямування, координацію та контроль з питань адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis* ЄС), зокрема передбачає щороку в проєктах Державного бюджету України витрати на фінансування заходів з виконання Програми; подає до Верховної Ради України законопроекти, через які бере участь в адаптації законодавства й на рівні законів.

При Кабінеті Міністрів України створено Координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, що формує єдині підходи до провадження діяльності з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [16]. На практиці у зв'язку з відсутністю будь-якої інформації про діяльність Координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу при Кабінеті Міністрів України можна говорити, що ця інституція не діє та відіграє лише атрибутивну роль у всій системі відповідних органів, не маючи суттєвого впливу на процеси або прийняття рішень; Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції, що є самостійним структурним підрозділом Секретаріату Кабінету Міністрів України та здійснює спрямування, координацію та контроль з питань адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) [22]; офіс Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, що координує діяльність державних органів та контролює виконання завдань з євроінтеграції, зокрема щодо адаптації законодавства [23].

Таким чином, Кабінет Міністрів України, як вищий орган у системі виконавчої влади, зосередив майже усі повноваження у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Слід констатувати, що бездіяльність Координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, а також відсутність уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу не сприяє забезпеченню виконання Програми.

З огляду на це, на нашу думку, Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» та інші нормативно-правові акти у сфері адаптації законодавства України до *acquis* communautaire мають враховувати сучасний стан інституційного забезпечення Програми, врегулювати особливості реалізації державної політики та виконання міжнародно-правових зобов'язань у сфері європейської інтеграції, а також принципи гармонізації законодавства. Зокрема, щодо інституційного механізму євроінтеграції слід уточнити повноваження Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України та його інституцій, визначити особливості неналежного виконання або невиконання ними відповідних зобов'язань і завдань, встановити порядок звітування, моніторингу та оцінювання, а також інструменти парламентського контролю. Окремим завданням органів влади є забезпечення міжвідомчої координації, що вимагає чіткої взаємодії усіх інституцій адаптаційного механізму, відповідальних за визначені завдання щодо забезпечення виконання Програми. Крім того, необхідно врегулювати та визначити уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Задля забезпечення ефективності та якості забезпечення виконання Програми, на думку О. Проневича, доцільно делегувати ці повноваження спеціалізованому або відокремленому структурному підрозділу Мін'юсту [3, с. 37].

Висновки. Інтеграція до європейських структур вимагає реформування публічних інститутів на основі принципів правової держави, зокрема прозорості, підзвітності, ефективності та верховенства права. Це передбачає модернізацію системи державного управління, зміцнення судової гілки влади, підвищення рівня боротьби з корупцією та побудову дієвих інституцій, здатних виконувати свої функції відповідно до європейських стандартів.

Водночас вирішення цих стратегічних завдань неможливе без адаптації внутрішнього законодавства України до нормативів Європейського Союзу. Процес гармонізації українського законодавства з *acquis* ЄС включає не лише технічне внесення змін до правових норм, але й глибоку трансформацію правової системи України, її інституцій та правозастосовної практики. Це дасть змогу створити єдине правове поле, яке відповідатиме вимогам та стандартам ЄС, тож забезпечить стабільний розвиток України в рамках європейської спільноти.

Виявлено, що, попри важливість відповідності українського права вимогам ЄС, існують структурні та функціональні проблеми у діяльності уповноважених органів. Це, зокрема, стосується неузгодженості між державними органами та відсутності чіткого розподілу повноважень, що уповільнює ефективність процесу адаптації законодавства.

Аналіз показав, що координаційна роль у процесі євроінтеграції залишається фрагментованою та недостатньо інституціоналізованою. Відсутність єдиного центрального органу, відповідального за узгодження з *acquis communautaire*, значно обмежує можливості системної роботи над адаптацією законодавства. Як наслідок, реалізація стратегічних завдань ускладнюється, а окремі відомства не мають належних механізмів взаємодії та контролю за дотриманням стандартів ЄС.

На основі проведеного дослідження можна дійти висновку, що для посилення євроінтеграційних процесів Україні необхідно створити чітко визначений орган виконавчої влади або зміцнити координаційну роль наявних органів. Це дасть змогу встановити належну міжвідомчу комунікацію, забезпечити відповідальність у питаннях адаптації законодавства та сприяти швидшій інтеграції правових норм ЄС у національне законодавство.

Використані джерела:

1. Задніпряна-Корінна М. Сучасні аспекти гармонізації національного законодавства та законодавства Європейського Союзу. *Альманах міжнародного права*. 2023. № 29. С. 44-52. DOI: <https://doi.org/10.32841/PLA.2023.29.05>.

2. Рудик П. Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу 2004 року – важливий комплекс взаємопов'язаних завдань України на шляху приведення вітчизняного законодавства у відповідність з *acquis communautaire*. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. Секція VI. *Право та міжнародне право*. 2023. № 31. С. 109-125.

3. Проневич О. Інституційні засади адаптації законодавства України до *acquis communautaire*: стан легального закріплення та перспективи вдосконалення. *Право і безпека*. 2016. № 3. С. 32-39.

4. Малуґа Л. Інституційні засади адаптації соціального законодавства України до *acquis Communautaire*. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. *Юридичні науки*. 2018. № 2(107). С. 55-59.

5. Петров Р., Головка-Гавришева О., Кузьо М., Черніков Д. Інституційне та правове забезпечення європейської інтеграції України: виклики та завдання. Київ: Фонд ім. Фрідріха Еберта, 2015. 31 с.

6. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 року № 1624-IV. *БД «Законодавство України»* / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (дата звернення: 23.09.2024).

7. Про запровадження механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 червня 1998 року № 852. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-98-п> (дата звернення: 23.09.2024).

8. Про затвердження Положення про Міжвідомчу координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 листопада 1998 року № 1773. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1773-98-п> (дата звернення: 23.09.2024).

9. Про Центр перекладів актів європейського права: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 липня 1999 року № 1353. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-99-п> (дата звернення: 23.09.2024).

10. Про Національну раду з питань адаптації законодавства України до законодавства ЄС: Указ Президента України від 30 серпня 2000 року № 1033. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033/2000> (дата звернення: 23.09.2024).

11. Про затвердження Положення про Центр порівняльного права при Міністерстві юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 листопада 2000 року № 53/5. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0762-00#Text> (дата звернення: 23.09.2024).

12. Питання Уповноваженого України з питань європейської і євроатлантичної інтеграції: Указ Президента України від 26 листопада 2001 року № 1146. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146/2001> (дата звернення: 23.09.2024).

13. Про Державну раду з питань європейської та євроатлантичної інтеграції: Указ Президента України від 30 серпня 2002 року № 791. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791/2002> (дата звернення: 23.09.2024).

14. Про утворення Центру європейського та порівняльного права: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 травня 2003 року № 716. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-2003-п> (дата звернення: 23.09.2024).

15. Про утворення Державного департаменту з питань адаптації законодавства: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2004 року № 1742. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1742-2004-п> (дата звернення: 23.09.2024).

16. Положення про Координаційну раду з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 року № 1365. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/10184881> (дата звернення: 23.09.2024).

17. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 395. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/395/2011> (дата звернення: 23.09.2024).

18. Коломоєць Т., Гришак С. Адаптація інформаційного законодавства України до вимог ЄС як складова сучасного вітчизняного правотворчого процесу: монографія. Дніпро: НГУ, 2013. 164 с.

19. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання: Постанова Верховної Ради України від 29 серпня 2019 року № 19-ІХ. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-20#n2> (дата звернення: 23.09.2024).

20. Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_komity?pidid=3293 (дата звернення: 23.09.2024).

21. Про План законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік: Постанова Верховної Ради України від 6 лютого 2024 року № 3561-ІХ. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3561-20#Text> (дата звернення: 23.09.2024).

22. Про Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 жовтня 2017 року № 759. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/759-2017-%D0%BF#n111> (дата звернення: 23.09.2024).

23. Про визначення питань, що належать до компетенції Першого віце-прем'єр-міністра України та віце-прем'єр-міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2016 року № 296. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/296-2016-п> (дата звернення: 23.09.2024).

References:

1. Zadnipyryana-Korinna, M. (2023). Suchasni aspekty harmonizatsii natsionalnoho zakonodavstva ta zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu [Modern aspects of harmonization of national legislation and legislation of the European Union]. *Almanakh mizhnarodnoho prava – Almanac of international law*, 29, 44–52. <https://doi.org/10.32841/ILA.2023.29.05> [in Ukrainian].
2. Rudyk, P. (2023). Zahalnodержavna prohrama adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva yevropeiskoho soiuzu 2004 roku - vazhlyvyi kompleks vzaiemopoviazanykh zavdan Ukrainy na shliakhu pryvedennia vitchyznianoho zakonodavstva u vidpovidnist z *acquis Communautaire* [The nationwide program of adaptation of the legislation of Ukraine to the legislation of the European Union in 2004 is an important set of interrelated tasks of Ukraine on the way to bring domestic legislation into compliance with the *acquis Communautaire*]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Hraal nauky». Sektsiia VI. Pravo ta mizhnarodne parvo – International scientific journal “Grail of Science”. Section VI. Law and international law*, 31, 109–125 [in Ukrainian].
3. Pronevich, O. (2016). Instytutsiini zasady adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do *acquis communautaire*: stan lehalnoho zakriplennia ta perspektyvy vdoskonalennia [Institutional principles of adaptation of the legislation of Ukraine to the *acquis communautaire*: state of legal consolidation and prospects for improvement]. *Pravo i Bezpeka – Law and Security*, 3, 32–39 [in Ukrainian].
4. Malyuga, L. (2018). Instytutsiini zasady adaptatsii sotsialnoho zakonodavstva Ukrainy do *acquis Communautaire* [Institutional principles of adaptation of the social legislation of Ukraine to the *acquis Communautaire*]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky – Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Legal sciences*, 2 (107), 55–59 [in Ukrainian].
5. Petrov, R., Golovko-Gavrysheva, O., Kuzyo, M., & Chernikov, D. (2015). Instytutsiine ta pravove zabezpechennia yevropeiskoi intehratsii Ukrainy: vyklyky ta zavdannia [Institutional and legal provision of European integration of Ukraine: challenges and tasks]. Kyiv: Fund named after Friedrich Ebert [in Ukrainian].
6. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro Zahalnodержavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu: Zakon Ukrainy № 1624-IV. (2004) [On the National Program for Adapting the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union: Law of Ukraine dated 18.03.2004 No. 1624-IV]. *BD «Zakonodavstvo Ukrainy». VR Ukrainy. Database – “Legislation of Ukraine”*. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> [in Ukrainian].
7. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro zaprovadzhennia mekhanizmu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 852. (1998) [On the Introduction of a Mechanism for Adapting the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 12.06.1998 No. 852]. *BD «Zakonodavstvo Ukrainy». VR Ukrainy. Database – “Legislation of Ukraine”*. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-98-п> [in Ukrainian].
8. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Mizhvidomchu koordynatsiinu radu z adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1773. (1998) [On approval of the Regulation on the Interdepartmental Coordination Council for the Adaptation of Ukrainian Legislation to the Legislation of the European Union: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 12.11.1998 No. 1773]. *BD “Zakonodavstvo Ukrainy”. VR Ukrainy. Database – “Legislation of Ukraine”*. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1773-98-п> [in Ukrainian].
9. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro Tsentr perekladiv aktiv yevropeiskoho prava: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1353. (1999) [On the Center for Translation of Acts of European Law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 26.07.1999 No. 1353]. *BD “Zakonodavstvo Ukrainy”. VR Ukrainy. Database – “Legislation of Ukraine”*. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-99-п> [in Ukrainian].
10. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro Natsionalnu radu z pytan adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva YeS: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 1033. (2000) [On the National Council for the Adaptation of Ukrainian Legislation to EU Legislation: Decree of the President of Ukraine dated 30.08.2000 No. 1033]. *BD “Zakonodavstvo Ukrainy”. VR Ukrainy. Database – “Legislation of Ukraine”*. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1033/2000> [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Tsentr porivnialnoho prava pry Ministerstvi yustytzii Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 53/5. (2000) [On approval of the Regulations on the Center for Comparative Law under the Ministry of Justice

of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 01.11.2000 No. 53/5]. *BD "Zakonodavstvo Ukrainy". VR Ukrainy. Database – "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0762-00#Text> [in Ukrainian].

12. Verkhovna Rada Ukrainy. Pytannia Upovnovazhenoho Ukrainy z pytan yevropeiskoi i yevroatlantlychnoi intehratsii: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 1146. (2001) [Questions of the Commissioner of Ukraine for European and Euro-Atlantic Integration: Decree of the President of Ukraine dated 26.11.2001 No. 1146]. *BD "Zakonodavstvo Ukrainy". VR Ukrainy. Database – "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146/2001> [in Ukrainian].

13. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro Derzhavnu radu z pytan yevropeiskoi ta yevroatlantlychnoi intehratsii: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 791. (2002) [On the State Council for European and Euro-Atlantic Integration: Decree of the President of Ukraine dated 30.08.2002 No. 791]. *BD "Zakonodavstvo Ukrainy". VR Ukrainy. Database – "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791/2002> [in Ukrainian].

14. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro utvorennia Tsentru yevropeiskoho ta porivnialnoho prava: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 716. (2003) [On the establishment of the Center for European and Comparative Law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 15.05.2003 No. 716]. *BD "Zakonodavstvo Ukrainy". VR Ukrainy. Database – "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-2003-п> [in Ukrainian].

15. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro utvorennia Derzhavnoho departamentu z pytan adaptatsii zakonodavstva: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1742. (2004) [On the establishment of the State Department for the Adaptation of Legislation: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 24.12.2004 No. 1742]. *BD "Zakonodavstvo Ukrainy". VR Ukrainy. Database – "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1742-2004-п> [in Ukrainian].

16. Polozhennia pro Koordynatsiinu radu z adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 1365. (15.10.2004) [Regulations on the Coordination Council for the Adaptation of Ukrainian Legislation to the Legislation of the European Union: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 15.10.2004 No. 1365]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/10184881> [in Ukrainian].

17. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo yustytstii Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 395. (2011) [On approval of the Regulations on the Ministry of Justice of Ukraine: Decree of the President of Ukraine dated 06.04.2011 No. 395]. *BD "Zakonodavstvo Ukrainy". VR Ukrainy. Database – "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/395/2011> [in Ukrainian].

18. Kolomoets, T., & Hryshchak, S. (2013). *Adaptatsiia informatsiinoho zakonodavstva Ukrainy do vymoh YeS yak skladova suchasnoho vitchyznianoho pravotvorchoho protsesu: monohrafiia* [Adaptation of the information legislation of Ukraine to EU requirements as a component of the modern domestic law-making process: monograph]. M-vo osvity i nauky Ukrainy, Zapor. nats. un-t, Nats. hirn. un-t. D. : NHU. 164 p. [in Ukrainian].

19. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro perelik, kilkisnyi sklad i predmety vidannia komitetiv Verkhovnoi Rady Ukrainy deviatoho sklykannia: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy № 19-IX. (2019) [On the list, quantitative composition and subjects of competence of committees of the Verkhovna Rada of Ukraine of the ninth convocation: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 08/29/2019 No. 19-IX]. *BD "Zakonodavstvo Ukrainy". VR Ukrainy. Database – "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-20#n2> [in Ukrainian].

20. Komitet z pytan intehratsii Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu (2024). [Committee on Ukraine's Integration into the European Union]. Retrieved from: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_komity?pidid=3293 [in Ukrainian].

21. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro Plan zakonoproektnoi roboty Verkhovnoi Rady Ukrainy na 2024 rik: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy № 3561-IX. (2024) [On the Plan of Legislative Work of the Verkhovna Rada of Ukraine for 2024: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 06.02.2024 No. 3561-IX]. *BD "Zakonodavstvo Ukrainy". VR Ukrainy. Database – "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3561-20#Text> [in Ukrainian].

22. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro Uriadovi ofis koordynatsii yevropeiskoi ta yevroatlantlychnoi intehratsii: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 759. (2017) [On the Government Office for

Coordination of European and Euro-Atlantic Integration: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 04.10.2017 No. 759]. *BD "Zakonodavstvo Ukrainy". VR Ukrainy. Database – "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/759-2017-%D0%BF#n111> [in Ukrainian].

23. Verkhovna Rada Ukrainy. Pro vyznachennia pytan, shcho nalezhat do kompetentsii Pershoho vitse-premier-ministra Ukrainy ta vitse-premier-ministriv Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 296. (2016) [On determining issues falling within the competence of the First Vice Prime Minister of Ukraine and Vice Prime Ministers of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 18.04.2016 No. 296]. *BD "Zakonodavstvo Ukrainy". VR Ukrainy. Database – "Legislation of Ukraine". Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/296-2016-п> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 16.10.2024

Rastorhuieva N., Postgraduate Student at the Department of Organisation of Educational and Scientific Training, Kharkiv National University of Internal Affairs (Kharkiv, Ukraine)

THE SYSTEM OF STATE AUTHORITIES RESPONSIBLE FOR THE IMPLEMENTATION OF THE ACQUIS COMMUNAUTAIRE INTEGRATION IN UKRAINE

The article provides a detailed analysis of the current state of the process of adaptation of Ukrainian legislation to the standards of the European Union, emphasizing the importance of this process for the country's integration into the European legal framework. The author emphasizes that insufficient competence of the state bodies involved in legal harmonization significantly hinders progress in this area. The lack of a clear strategic vision, including long-term plans and goals, leads to chaos in the implementation of reforms. The article also points out that there are serious problems in the interaction between different public authorities, which are not always able to cooperate effectively to achieve common goals. This lack of coordination further complicates the process of implementing EU legislation, which requires a comprehensive approach. Lack of resources also plays a negative role, as without sufficient funding and expert support, the implementation of the EU acquis becomes virtually impossible.

The issue of the effectiveness of involving scientific experts and international consultants in the process of legislative adaptation has not been studied. The detailed impact of external political factors and constraints on legislative harmonization has also not been considered. Another important unexamined topic is the analysis of the role of local self-government in adapting legislation to European norms.

The study uses a retrospective analysis of the institutional mechanism's development since Ukraine declared its independence. The theoretical basis is formed by the concepts of public administration, decentralization, and European integration. Comparative analysis methods help assess the differences in legislative adaptation at various stages of the state's development.

The main result of the study is the identification of the key problems in the functioning of the institutional mechanism for adapting Ukraine's legislation to the EU acquis. The key issues identified include coordination between various government bodies, an insufficient resource base, and the absence of clear strategic guidelines. The retrospective analysis highlighted the evolution of institutional support with varying degrees of decentralization.

It is recommended to improve coordination mechanisms between central and local government bodies, as well as to more actively involve external experts. The prospects for further research lie in analyzing the effectiveness of new institutional initiatives, such as European integration projects at the local level. The issue of optimizing the resource base for the implementation of European norms also remains relevant.

Key words: legislation, European integration, acquis communautaire, harmonization of legislation, institutional mechanism, legal act, European Union.